

УКРАЇНА ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДОВКІЛЛЯ

КОНВЕНЦІЯ ПРО ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ, УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ТА ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ З ПИТАНЬ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОВКІЛЛЯ¹ (ОРХУСЬКА КОНВЕНЦІЯ)

(Конвенцію ратифіковано Законом № 832-XIV (від 06.07.99))

{Поправки до Конвенції див. Рішення (від 27.05.2005)}

Дата підписання: 25.06.1998

Дата підписання від імені України: 25.06.1998

Дата ратифікації Україною: 06.07.1999

Дата набрання чинності для України: 30.10.2001

Сторони цієї Конвенції,

посилаючись на принцип 1-ї Стокгольмської декларації про середовище навколо людини,

посилаючись також на принцип 10-ї Ріо-де-Жанейрської декларації про навколишнє середовище і розвиток,

посилаючись далі на резолюцію Генеральної Асамблеї 37/7 від 28 жовтня 1982 року про Всесвітню хартію природи і 45/94 від 14 грудня 1990 року про необхідність забезпечення здорового навколишнього середовища в інтересах добробуту людей,

посилаючись на Європейську хартію про навколишнє середовище та охорону здоров'я, яка була прийнята Першою Європейською конференцією «Навколишнє середовище і здоров'я» Всесвітньої організації охорони здоров'я у Франкфурті-на-Майні, Німеччина, 8 грудня 1989 року,

підтверджуючи необхідність захищати та оберігати навколишнє середовище і поліпшувати його стан, а також забезпечувати сталий та екологічно безпечний розвиток,

визнаючи, що адекватна охорона навколишнього середовища важлива для добробуту людини, дотримання основних прав людини, включаючи саме право на життя,

визнаючи також, що кожна людина має право жити в навколишньому середовищі, сприятливому для її здоров'я та добробуту, а також зобов'язана як індиві-

¹ [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_015

дуально, так і спільно з іншими людьми захищати і покращувати навколишнє середовище на благо нинішнього та майбутніх поколінь,

враховуючи, що для забезпечення можливості відстоювати це право та виконувати цей обов'язок, громадяни повинні мати доступ до інформації, право брати участь у процесі прийняття рішень і доступ до правосуддя з питань, які стосуються навколишнього середовища, і визнаючи при цьому, що громадяни можуть потребувати допомоги для здійснення своїх прав,

визнаючи, що в питаннях, які стосуються навколишнього середовища, удосконалення доступу до інформації та участь громадськості в процесі прийняття рішень підвищують якість рішень, які приймають, та процесу їх виконання, сприяють поліпшенню поінформованості громадськості щодо екологічних проблем, дають громадськості можливість висловлювати свою стурбованість, а державним органам — вести належний облік таких інтересів,

прагнучи таким чином сприяти підзвітності та прозорості процесу прийняття рішень і посиленню громадської підтримки рішень, що їх приймають у галузі навколишнього середовища,

визнаючи бажаність прозорості в усіх гілках державного управління та пропонуючи законодавчим органам додержуватися принципів цієї Конвенції у своїй діяльності,

визнаючи також, що громадськість має бути поінформована щодо процедур участі в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, мати вільний доступ до цих механізмів і знати, як ними користуватися,

визнаючи, крім цього, важливість відповідних ролей, які можуть відігравати в справі охорони навколишнього середовища окремі громадяни, неурядові організації та приватний сектор,

прагнучи сприяти поширенню екологічних знань для кращого розуміння процесів, пов'язаних з навколишнім середовищем і сталим розвитком, і заохочувати всебічну поінформованість громадськості щодо рішень, які мають вплив на стан навколишнього середовища та сталий розвиток, і її участь у процесі прийняття таких рішень,

відзначаючи в цьому контексті важливість використання засобів масової інформації, електронних та інших засобів зв'язку, що з'являться в майбутньому,

визнаючи важливість повного врахування екологічних міркувань у процесі прийняття рішень на урядовому рівні, і, як наслідок цього, необхідність державним органам мати в своєму розпорядженні достовірну, повну та найсучаснішу екологічну інформацію,

визнаючи також, що державні органи володіють екологічною інформацією в інтересах громадськості,

вважаючи, що дієві судові механізми мають бути доступними для громадськості, включаючи організації, з метою забезпечення захисту її інтересів і додержання законності,

відзначаючи важливість забезпечення споживачів належною інформацією про продукцію з метою надання їм можливості робити екологічно обґрунтований вибір,

визнаючи занепокоєність громадськості у зв'язку з навмисним вивільненням генетично змінених організмів у навколишнє середовище і необхідність підвищення прозорості та активізації участі громадськості в процесі прийняття рішень у цій області,

висловлюючи впевненість у тому, що реалізація цієї Конвенції сприятиме зміцненню демократії в регіоні Європейської економічної комісії (ЄЕК) Організації Об'єднаних Націй,

усвідомлюючи ту роль, яку в зв'язку з цим відіграє ЄЕК, а також посилаючись зокрема на Провідні принципи ЄЕК щодо забезпечення доступу до екологічної інформації та участі громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, схвалених Декларацією міністрів, яка була прийнята на третій Конференції міністрів «Навколишнє середовище для Європи» 25 жовтня 1995 року в Софії, Болгарія,

зважаючи на відповідні положення Конвенції щодо оцінки впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті, прийнятої 25 лютого 1991 року в Еспо, Фінляндія, Конвенції про транскордонний вплив промислових аварій і Конвенції про охорону і використання транскордонних річок і міжнародних озер, прийнятих 17 березня 1992 року в Гельсінкі, а також інших регіональних конвенцій,

усвідомлюючи, що прийняття цієї Конвенції сприятиме подальшому зміцненню процесу «Навколишнє Середовище для Європи» і втіленню рішень четвертої Конференції міністрів, що відбулася в червні 1998 року в Орхусі, Данія, домовились про таке:

Стаття 1

МЕТА

З метою сприяння захисту права кожної людини нинішнього і прийдешніх поколінь жити в навколишньому середовищі, сприятливому для її здоров'я та добробуту, кожна зі Сторін гарантує права на доступ до інформації, на участь громадськості в процесі прийняття рішень і на доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, відповідно до положень цієї Конвенції.

Стаття 2

ВИЗНАЧЕННЯ

Для цілей цієї Конвенції:

1. «Сторона» означає Договірну Сторону цієї Конвенції, якщо в тексті немає іншого визначення;

2. «Державний орган» означає:

а) урядовий орган на національному, регіональному та іншому рівні;

б) фізичні, чи юридичні особи, які виконують державні адміністративні функції згідно з національним законодавством, включаючи конкретні обов'язки, види діяльності та послуги, що мають відношення до навколишнього середовища;

в) будь-які інші фізичні або юридичні особи, на які покладено виконання державних обов'язків чи функцій, або які надають населенню послуги, що мають

відношення до навколишнього середовища, під наглядом органу або особи, зазначених вище у підпунктах а) чи б);

г) заклади будь-якої регіональної організації економічної інтеграції, зазначені в статті 17, які є Стороною цієї Конвенції.

Це визначення не включає органи або заклади, які діють у сфері судочинства або законодавства;

3. «Екологічна інформація» означає будь-яку інформацію в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи будь-якій іншій матеріальній формі про:

а) стан таких складових навколишнього середовища, як повітря і атмосфера, вода, ґрунт, земля, ландшафт і природні об'єкти, біологічне різноманіття та його компоненти, включаючи генетично змінені організми, та взаємодію між цими складовими;

б) фактори, такі як речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні заходи, угоди в галузі навколишнього середовища, політику, законодавство, плани і програми, що впливають або можуть впливати на складові навколишнього середовища, зазначені вище в підпункті а), і аналізі затрат і результатів та інший економічний аналіз і припущення, використані в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища;

с) стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових навколишнього середовища або через ці складові, фактори, діяльність або заходи, зазначені вище в підпункті б);

4. «Громадськість» означає одну або більше фізичних чи юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи, які діють згідно з національним законодавством або практикою;

5. «Зацікавлена громадськість» означає громадськість, на яку справляє або може справити вплив процес прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, або яка має зацікавленість в цьому процесі; для цілей даного визначення недержавні організації, які сприяють охороні навколишнього середовища та відповідають вимогам національного законодавства, вважаються такими, що мають зацікавленість.

Стаття 3

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Кожна зі Сторін здійснює необхідні законодавчі, регулятивні та інші заходи, включаючи заходи щодо досягнення відповідності положень, які регламентують порядок виконання положень цієї Конвенції, стосовно інформації, участі громадськості та її доступу до правосуддя, а також відповідних заходів для забезпечення умов їх застосування, для створення і підтримки чіткої, прозорої та злагодженої структури для виконання положень цієї Конвенції.

2. Кожна зі Сторін прагне забезпечити умови, аби посадові особи та державні органи надавали громадськості допомогу та забезпечували їй орієнтацію в отриманні доступу до інформації, сприяли участі у процесі прийняття рішень і в одержанні доступу до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища.

3. Кожна зі Сторін сприяє екологічній просвіті та підвищенню рівня поінформованості громадськості з проблем навколишнього середовища, особливо стосовно одержання доступу до інформації, участі в процесі прийняття рішень і доступу до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища.

4. Кожна зі Сторін забезпечує належне визнання об'єднань, організацій або груп, що сприяють охороні навколишнього середовища, та надає їм відповідну підтримку і забезпечує відповідність своєї національної правової системи цьому зобов'язанню.

5. Положення цієї Конвенції не впливають на права будь-якої Сторони продовжувати виконувати або впроваджувати заходи, що передбачають більш ширший доступ до інформації, активнішу участь громадськості у процесі прийняття рішень і ширший доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, ніж це передбачено цією Конвенцією.

6. Ця Конвенція не потребує будь-яких послаблень існуючих прав на доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень і доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища.

7. Кожна зі Сторін сприяє застосуванню принципів цієї Конвенції в міжнародних процесах прийняття рішень з питань, які стосуються навколишнього середовища, і в рамках міжнародних організацій в питаннях, що стосуються навколишнього середовища.

8. Кожна зі Сторін забезпечує умови, аби особи, які здійснюють свої права відповідно до положень цієї Конвенції, не підлягали за свою діяльність покаранню, не зазнавали переслідувань або утисків у будь-якій формі. Це положення не поширюється на повноваження національних судів присуджувати відшкодування поміркованих витрат, пов'язаних зі судовими процедурами.

9. У межах відповідних положень цієї Конвенції громадськість отримує доступ до інформації, має можливість брати участь у процесі прийняття рішень і має доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, без дискримінації за ознаками громадянства, національної приналежності або місця проживання, а у разі юридичної особи — без дискримінації за ознаками її зареєстрованого місцезнаходження або фактичного центру діяльності.

Стаття 4

ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

1. Кожна зі Сторін гарантує, що за умови виконання зазначених нижче пунктів цієї Статті державні органи у відповідь на запит про надання екологічної інформації надаватимуть громадськості таку інформацію у рамках національного законодавства; включаючи, за наявності запиту і відповідно до підпункту б) нижче, копії фактичних документів, які містять або охоплюють таку інформацію:

а) без потреби формулювати свою зацікавленість;

б) у формі, відповідно до запиту, якщо тільки:

- державний орган не має підстав надати її в іншій формі, причому повинні бути вказані причини, що виправдовують надання інформації саме в такій формі; або
- інформація вже була надана громадськості в іншій формі.

2. Екологічна інформація, про яку згадувалося вище в пункті 1, надається в максимально стислі строки, але не пізніше одного місяця після подання заяви, якщо тільки обсяги та складність відповідної інформації не виправдовують продовження цього терміну до двох місяців після подання заяви. Подавця заяви інформують про будь-яке продовження строків і про причини, які є підставою для цього.

3. У запиті про надання екологічної інформації може бути відмовлено, якщо:

а) державний орган, до якого було направлено запит, не має у своєму розпорядженні відповідної екологічної інформації;

б) запит є очевидно необґрунтованим або сформульованим у надто загальному вигляді; або

в) запит стосується матеріалів, що знаходяться на завершальній стадії їх підготовки, або стосується внутрішнього інформаційного обміну між державними органами, коли такий виняток передбачається національним законодавством чи практикою, що склалася, при цьому враховується зацікавленість громадськості в розкритті такої інформації.

4. У запиті, про надання екологічної інформації може бути відмовлено, якщо її оприлюднення може негативно вплинути на:

а) конфіденційність діяльності державних органів у випадках, коли така конфіденційність передбачається національним законодавством;

б) міжнародні стосунки, національну оборону або державну безпеку;

в) відправлення правосуддя, можливість для осіб бути відданими під справедливий судовий розгляд або спроможність державних органів проводити розслідування кримінального чи дисциплінарного характеру;

г) конфіденційність комерційної та промислової інформації у випадках, коли така конфіденційність охороняється законом з метою захисту законних економічних інтересів. В цьому контексті інформація про викиди, яка стосується охорони навколишнього середовища, підлягає оприлюдненню;

д) права інтелектуальної власності;

е) конфіденційність особистих даних і (чи) архівів, що стосуються фізичної особи, коли ця особа не дала громадськості згоди на оприлюднення такої інформації згідно з положеннями національного законодавства;

є) інтереси третьої сторони, яка надала інформацію, якщо ця сторона не зв'язана зобов'язаннями діяти належним чином, або якщо на цю сторону не може бути покладено такого зобов'язання, і в тих випадках, коли ця сторона не дає згоди на оприлюднення відповідного матеріалу; або

ж) навколишнє середовище, на яке поширюється така інформація, наприклад місця розмноження рідкісних видів. Зазначені вище обґрунтування відмови тлумачаться з урахуванням зацікавленості громадськості в оприлюдненні цієї інформації та з огляду на те, чи стосується інформація, що міститься у запиті, викидів у навколишнє середовище.

5. У тих випадках, коли державний орган не має у своєму розпорядженні екологічної інформації, яка міститься у запиті, цей державний орган у максимально стислий строк інформує подавця запиту про державний орган, до якого, як він вважає, можна звернутися зі запитом про надання відповідної інформації, або

передає цей запит такому органу та належним чином повідомляє про це подавця запиту.

6. Кожна зі Сторін гарантує, що у випадках, коли інформація, що не підлягає оприлюдненню згідно з пунктами 3 в) і 4 вище, може бути відокремлена від решти інформації без шкоди для конфіденційності інформації, яка не підлягає оприлюдненню, державні органи надаватимуть цю решту екологічної інформації.

7. Якщо запит про надання інформації подавався у письмовій формі або якщо того вимагає подавець запиту, відмова у запиті також надсилається у письмовій формі. У відмові зазначаються її причини і наводиться відповідна інформація про доступ до процедур перегляду прийнятого рішення відповідно до Статті 9. Відмова у запиті надається у максимально стислі строки, але не пізніше одного місяця, якщо тільки складність інформації не виправдовує продовження цього строку до двох місяців з моменту подання запиту. Подавця запиту інформують про будь-яке продовження такого строку і про його причини.

8. Кожна зі Сторін може дозволити своїм державним органам стягати плату за інформацію, що надається, за умов, якщо така плата не перевищує поміркованого рівня. Державні органи, які мають намір стягувати плату за інформацію, повідомляють подавцеві запиту про відповідні тарифи розцінок, за якими може стягуватися плата зі зазначенням обставин, що передбачають сплату або звільнення від неї, та умов, коли інформація може надаватися за умови попередньої оплати такого збору.

Стаття 5

ЗБІР ТА ПОШИРЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

1. Кожна зі Сторін забезпечує, щоб:

а) державні органи мали у своєму розпорядженні екологічну інформацію, яка стосується роду їх діяльності, та постійно поновлювали її;

б) було створено обов'язкові системи для забезпечення належного надходження в державні органи інформації про заплановані та здійснювані заходи, які можуть істотно впливати на навколишнє середовище;

в) у випадках, що становлять безпосередню загрозу для здоров'я людини або навколишнього середовища, які виникають в результаті людської діяльності або є наслідком природних явищ, вся інформація, яка могла б дати можливість громадськості вжити заходів щодо відвернення або зменшення шкоди, яка може стати наслідком такої загрози, і яка є у розпорядженні державного органу, має негайно поширюватися серед членів громадськості, яких потенційно торкається загроза.

2. Кожна зі Сторін забезпечує, щоб у межах національного законодавства процедури надання громадськості екологічної інформації були прозорими, а екологічна інформація була легкодоступною, серед іншого, шляхом:

а) надання громадськості достатньої інформації про види та обсяги екологічної інформації, яка є у розпорядженні відповідних державних органів, основні умови, за яких така інформація може надаватися, і доступ до неї, а також про процес її отримання;

б) організації та здійснення таких практичних заходів, як:

— забезпечення доступу громадськості до списків, реєстрів або архівів;

- встановлення вимог до посадових осіб підтримувати громадськість в отриманні доступу до інформації відповідно до цієї Конвенції; і
- визначення контактних осіб; і

в) забезпечення безплатного доступу до екологічної інформації, що міститься в списках, реєстрах або архівах згідно з підпунктом б) вище.

3. Кожна зі Сторін забезпечує поступове збільшення обсягу екологічної інформації в електронних базах даних, які є легкодоступними для широкого загалу громадськості через публічні мережі зв'язку. Інформація, доступна в такій формі, має включати:

а) звіти про стан навколишнього середовища згідно з пунктом 4 нижче;

б) тексти законодавчих актів з питань, що стосуються навколишнього середовища або мають до нього відношення;

в) у відповідних випадках, документи з питань політики, плани та програми, що стосуються навколишнього середовища або мають до нього відношення, а також природоохоронні угоди; і

г) іншу інформацію тією мірою, якою наявність зазначеної інформації в такій формі може сприяти застосуванню національного законодавства для виконання положень цієї Конвенції, за умови, якщо така інформація вже є в електронній формі.

4. Кожна зі Сторін через регулярні проміжки часу, що не перевищують три або чотири роки, публікує і поширює національний звіт про стан навколишнього середовища, включаючи інформацію про якість навколишнього середовища та інформацію щодо навантажень на навколишнє середовище.

5. Кожна зі Сторін здійснює в рамках свого законодавства заходи з метою поширення, серед іншого:

а) законодавчих актів і директивних документів, таких як стратегії, документи з питань політики, програми та плани дій, що стосуються навколишнього середовища, звіти про хід їх виконання, які готуються на різних рівнях державної влади;

б) міжнародних договорів, конвенцій і угод з питань, що стосуються навколишнього середовища; і

в) у відповідних випадках інших важливих міжнародних документів з питань, що стосуються навколишнього середовища.

6. Кожна зі Сторін заохочує діячів, чия діяльність справляє значний вплив на навколишнє середовище, регулярно інформувати громадськість про вплив їх діяльності та продуктів цієї діяльності на довкілля, здійснюючи це, у відповідних випадках, у рамках використання добровільних систем екомаркування та екологічної експертизи або за допомогою інших засобів.

7. Кожна зі Сторін:

а) публікує фактичну інформацію та її аналіз, які вона вважає доцільними та важливими для розроблення найсуттєвіших пропозицій з питань екологічної політики;

б) публікує або іншим чином забезпечує доступ до наявного пояснювального матеріалу стосовно своїх контактів з громадськістю з питань, що входять у сферу дії положень цієї Конвенції; і

в) надає в належній формі інформацію про виконання державними органами усіх рівнів державних функцій або про надання населенню послуг, які мають відношення до навколишнього середовища.

8. Кожна зі Сторін розробляє механізми для забезпечення громадськості достатньою інформацією стосовно продуктів таким чином, щоб дати можливість споживачам зробити екологічно обґрунтований вибір.

9. Кожна зі Сторін вживає заходів щодо поступового розгортання узгодженої загальнонаціональної системи кадастрів чи реєстрів забруднень з використанням структурованої, автоматизованої та доступної для громадськості бази даних, що накопичується на основі стандартизованої системи звітності з урахуванням міжнародного досвіду, якщо це доцільно. Така система може містити дані про проникнення, викиди і перенесення певного класу речовин і продуктів, які є наслідком певних видів діяльності, у тому числі при користуванні водою, енергією та природними ресурсами, у різні сфери навколишнього середовища як у місцях переробки та видалення відходів, так і поза ними.

10. Жодне положення цієї Статті не може зашкодити праву Сторін відмовитися від оприлюднення певної екологічної інформації відповідно до підпунктів 3 і 4 Статті 4.

Стаття 6

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ ЩОДО КОНКРЕТНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Кожна зі Сторін:

а) застосовує положення цієї Статті стосовно рішень з питань про доцільність дозволу на запропоновані види діяльності, перераховані в Додатку 1;

б) відповідно до свого національного законодавства також застосовує положення цієї Статті стосовно запропонованих видів діяльності, що не наведені в Додатку 1, які можуть істотно впливати на навколишнє середовище. З цією метою Сторони визначають, чи ці положення охоплюють запланований вид діяльності; і

в) може приймати рішення, якщо це передбачається національним законодавством, у деяких конкретних випадках не застосовувати положення цієї Статті до запланованих видів діяльності, які служать цілям національної оборони, якщо ця Сторона вважає, що таке застосування може зашкодити цим цілям.

2. Зацікавлена громадськість адекватно, своєчасно та ефективно одержує інформацію залежно від обставин шляхом публічного повідомлення або в індивідуальному порядку на початковому етапі процедури прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, серед іншого, про:

а) запропонований вид діяльності та заявку, за якою буде прийматися рішення;

б) характер можливих рішень або проект рішення;

в) державний орган, відповідальний за прийняття рішення;

г) передбачувану процедуру, включаючи те, яким чином і коли така інформація може бути надана:

— про початок виконання процедури;

- про можливість для участі громадськості;
- про час і місце будь-якого запланованого громадського слухання;
- про наявність державного органу, в якому можна отримати відповідну інформацію, та про те, куди відповідну інформацію було передано на розгляд громадськості;
- про наявність відповідного державного органу або будь-якого іншого офіційного органу, до якого можуть надсилатися зауваження чи запитання, та про строки подання зауважень і запитань; і
- про те, яка екологічна інформація, що стосується запропонованого виду діяльності, є в наявності; і з охоплення даного виду діяльності національною або транскордонною процедурою оцінки впливу на навколишнє середовище.

3. Процедури участі громадськості передбачають помірковані терміни для різних етапів, що забезпечують достатній час для інформування громадськості відповідно до пункту 2 і підготовки та ефективної участі громадськості у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища.

4. Кожна зі Сторін забезпечує участь громадськості вже на ранньому етапі, коли є всі можливості для розгляду різних варіантів і коли участь громадськості може бути найефективнішою.

5. Кожна зі Сторін ще перед поданням заяви про дозвіл на участь має сприяти, у разі потреби, потенційним заявникам у визначенні зацікавлених кіл громадськості, проведенні обговорення та надання інформації стосовно цілей подання заявки.

6. Кожна зі Сторін вимагає від компетентних державних органів забезпечувати, як цього вимагає національне законодавство, зацікавлені кола громадськості, після отримання від них запиту, безплатним доступом до всієї інформації, яка стосується процесу прийняття рішень, про що йдеться у цій Статті, та інформацією, наявною на момент реалізації процедури участі громадськості, з метою її вивчення і по мірі її надходження без шкоди для права Сторін відмовити в оприлюдненні певної інформації згідно з пунктами 3 і 4 Статті 4. Така інформація має, принаймні без порушення положень Статті 4, включати:

- а) опис промислового об'єкта, фізичні та технічні характеристики запропонованої діяльності, включаючи оцінки передбачуваних залишків і викидів;
- б) опис найсуттєвіших факторів впливу на навколишнє середовище;
- в) опис заходів, передбачених для запобігання та (або) зменшення впливу, включаючи викиди;
- г) популярне резюме вищезгаданого;
- д) огляд основних альтернатив, розглянутих заявником; і
- е) відповідно до національного законодавства основні звіти та рекомендації, адресовані державному органу на момент, коли зацікавленій громадськості буде надано інформацію згідно з пунктом 2, наведеним вище.

7. Процедури участі громадськості дають їй можливість подавати в письмовій формі або, у разі потреби, під час громадських слухань або розгляду питання за участю заявника будь-які зауваження, інформацію, аналіз або міркування, які, на її думку, стосуються запланованої діяльності.

8. Кожна зі Сторін забезпечує, щоб у відповідному рішенні належним чином було враховано результати участі громадськості.

9. Кожна зі Сторін забезпечує, щоб після прийняття рішення державним органом громадськість була б належним чином поінформована про це рішення відповідно до належних процедур. Кожна зі Сторін надає громадськості текст рішення разом з переліком причин і міркувань, покладених в основу цього рішення.

10. Кожна зі Сторін гарантує, що у разі перегляду чи поновлення державним органом умов ведення діяльності, зазначеної в пункті 1, положення пунктів 2–9 цієї Статті будуть застосовуватись *mutatis mutandis*, а також у тих випадках, коли це доцільно.

11. Кожна зі Сторін у рамках свого національного законодавства та в міру можливостей і доцільності застосовує положення цієї Статті до рішень, які стосуються видачі дозволів на умисне вивільнення генетично змінених організмів у навколишнє середовище.

Стаття 7

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПИТАННЯХ РОЗРОБЛЕННЯ ПЛАНІВ, ПРОГРАМ І ПОЛІТИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НАВКОЛИШНІМ СЕРЕДОВИЩЕМ

Кожна зі Сторін передбачає відповідні практичні та (або) інші положення стосовно участі громадськості на принципах прозорості та справедливості в процесі підготовки планів і програм, пов'язаних з навколишнім середовищем, надаючи громадськості необхідну інформацію. В рамках цих принципів застосовуються пункти 3, 4 і 8 Статті 6. Відповідний державний орган з урахуванням цілей Конвенції визначає кола громадськості, які можуть брати участь у цьому процесі. В міру можливостей кожна зі Сторін прагне забезпечити громадськість можливостями для її участі у розробці екологічної політики.

Стаття 8

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПІДГОТОВЦІ НОРМАТИВНИХ АКТІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ І (АБО) ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВИХ ЮРИДИЧНИХ АКТІВ

Кожна зі Сторін докладает зусиль для сприяння ефективній участі громадськості на відповідному етапі, доки залишаються відкритими можливості вибору, в підготовці державними органами нормативних положень, які мають безпосередню виконавчу силу, та інших загальноприйнятих юридичних правил, обов'язкових для виконання, які можуть істотно впливати на навколишнє середовище. З цією метою вживаються такі заходи:

- а) визначаються терміни, достатні для забезпечення ефективної участі;
- б) проекти правил публікуються або доводяться до відома громадськості іншим чином;
- в) громадськості надається можливість висловлювати свої зауваження безпосередньо або через представницькі консультативні органи. Результати участі громадськості враховуються максимальним чином.

Стаття 9 **ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ**

1. Кожна зі Сторін у рамках свого національного законодавства гарантує кожній особі, яка вважає, що її запит з отримання інформації відповідно до умов Статті 4 було проігноровано, неправомірно відхилено частково чи повністю, неадекватно задоволено, або підхід до розгляду такого запиту не відповідав положенням зазначеної статті, доступ до процедури розгляду прийнятого рішення в суді або іншому незалежному та неупередженому органі, заснованому згідно зі законом.

У випадках, коли передбачається такий перегляд рішення в суді, Сторона гарантує такій особі доступ до визначеної законом швидкої процедури, яка не потребує оплати або передбачає мінімальні тарифи для перегляду справи державним органом або її розгляду незалежним і неупередженим органом, який не є судовим.

Остаточні рішення, що приймаються відповідно до пункту 1, є обов'язковими для виконання державним органом, який володіє відповідною інформацією. Причини вказуються у письмовій формі, принаймні у випадках, коли в доступі до інформації було відмовлено відповідно до цього пункту.

2. Кожна зі Сторін у рамках свого національного законодавства забезпечує, щоб відповідні представники зацікавленої громадськості,

а) які проявляють достатню зацікавленість, або як альтернатива,

б) які вважають, що мало місце порушення того чи іншого права, коли це обумовлено адміністративно-процесуальними нормами відповідної Сторони, мати доступ до процедури перегляду прийнятих рішень в суді та (або) іншому незалежному та неупередженому органі, заснованому згідно зі законом, з метою оскарження законності будь-якого рішення, дії або бездіяльності з правового та процесуального погляду за умови дотримання положень Статті 6, а також інших відповідних положень цієї Конвенції там, де це передбачено національним законодавством і без шкоди для пункту 3, наведеному нижче.

Наявність достатньої зацікавленості та факт порушення того чи іншого права визначаються згідно з положеннями національного законодавства і залежно від мети надання зацікавленій громадськості широкого доступу до правосуддя в рамках цієї Конвенції. В цьому контексті для цілей вищенаведеного підпункту а) достатньо зацікавленості будь-якої неурядової організації, що відповідає вимогам, зазначеним у пункті 5 Статті 2. Для цілей підпункту б), наведеного вище, така організація також має право заявляти про порушення своїх прав.

Положення даного пункту 2 не виключають можливості використання процедури попереднього перегляду адміністративним органом і не зачіпають вимоги щодо вичерпання адміністративних процедур перегляду перед зверненням до судових процедур перегляду в тих випадках, коли така вимога передбачена національним законодавством.

3. Крім процедур перегляду, передбачених вище пунктами 1 і 2, і без їх порушення, кожна зі Сторін забезпечує представникам громадськості, коли вони відповідають передбаченим законодавством критеріям, якщо такі є, доступ до адміністративних або судових процедур для оскарження дій або бездіяльності

приватних осіб і громадських органів, які порушують положення національного законодавства, що стосується навколишнього середовища.

4. Крім цього, і без порушення вищенаведеного пункту 1 процедури, згадані вище в пунктах 1, 2, 3, мають забезпечувати адекватні та ефективні засоби правового захисту, включаючи у разі потреби засоби правового захисту у формі судової заборони, і бути справедливими, неупередженими, своєчасними і не пов'язаними з непомірно великими витратами. Рішення, що приймаються відповідно до цієї Статті, надаються або реєструються у письмовій формі. Громадськість має доступ до рішень судів, а також, у міру можливостей, до рішень інших органів.

5. Для підвищення ефективності дії положень цієї Статті кожна зі Сторін забезпечує надання громадськості інформації про доступ до адміністративних і судових процедур перегляду рішень, а також розглядає питання зі створення відповідних механізмів надання допомоги для усунення або послаблення фінансових чи інших перешкод на доступ до правосуддя.

Стаття 10 НАРАДА СТОРІН

1. Перша нарада Сторін скликається не пізніше, ніж через один рік від дня набрання чинності цієї Конвенції. Надалі чергові наради Сторін проводитимуться принаймні через кожні два роки, якщо тільки Сторони не приймуть іншого рішення, або на письмове прохання будь-якої зі Сторін за умови, якщо протягом шести місяців від дати повідомлення Виконавчим секретарем Європейської економічної комісії (ЄЕК) всіх Сторін про це цього прохання воно буде підтримане принаймні однією третиною Сторін.

2. На своїх нарадах Сторони постійно контролюють хід виконання цієї Конвенції, беручи за основу регулярну інформацію, що надходить від Сторін, і з цією метою вони:

а) проводять перегляд політики та правових і методологічних підходів з питань доступу до інформації та участі громадськості в процесі прийняття рішень і доступу до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, для їх подальшого вдосконалення;

б) обмінюються інформацією про набутий досвід в галузі укладання та виконання двосторонніх і багатосторонніх угод або інших домовленостей, що стосуються цілей цієї Конвенції, учасниками яких є одна або більше ніж одна зі Сторін;

в) у разі потреби звертаються до послуг відповідних органів ЄЕК, а також інших компетентних міжнародних органів і спеціальних комітетів для розгляду всіх аспектів, які стосуються досягнення цілей даної Конвенції;

г) у разі потреби засновують будь-які допоміжні органи;

д) у разі доцільності готують протоколи до цієї Конвенції;

е) розглядають і затверджують пропозиції про внесення поправок до цієї Конвенції згідно з положеннями Статті 14;

є) розглядають і затверджують будь-які заходи, що можуть знадобитися для досягнення цілей даної Конвенції;

ж) на своїй першій нараді розглядають і шляхом консенсусу приймають правила процедури своїх нарад і нарад допоміжних органів;

з) на своїй першій нараді розглядають накопичений ними досвід реалізації положень пункту 9 Статті 5 і вирішують питання про заходи, необхідні для досягнення подальшого розвитку системи, про яку йдеться в цьому пункті, з урахуванням процесів і змін, що мають місце на міжнародному рівні, включаючи розробку відповідного документа, який стосується проникнення забруднювачів у навколишнє середовище та реєстрів чи кадастрів, що можуть бути включеними у доповнення до цієї Конвенції.

3. Нарада Сторін у разі потреби може розглядати питання про фінансові операції на основі консенсусу.

4. Організація Об'єднаних Націй, її спеціалізовані установи та Міжнародне агентство з атомної енергії, а також будь-яка інша державна або регіональна організація економічної інтеграції, які згідно зі Статтею 17 мають право підписувати цю Конвенцію, але не є Сторонами цієї Конвенції, та будь-яка міжурядова організація, компетентна в питаннях, яких стосується Конвенція, мають право участі в нарадах Сторін як спостерігачі.

5. Будь-яка неурядова організація, компетентна в питаннях, яких стосується ця Конвенція, та яка поінформувала Виконавчого секретаря Європейської економічної комісії про своє бажання бути представленою на нараді Сторін, має право на таку участь зі статусом спостерігача, у разі, якщо проти цього не заперечуватиме принаймні одна третина Сторін, присутніх на нараді.

6. Для цілей вищенаведених пунктів 4 і 5 правила процедури, згадані вище в підпункті ж) пункту 2, передбачають практичні механізми щодо процедури допуску, та інші відповідні умови.

Стаття 11 ПРАВО ГОЛОСУ

1. За винятком випадків, передбачених нижче пунктом 2, кожна зі Сторін цієї Конвенції має право одного голосу.

2. Регіональні організації економічної інтеграції реалізують своє право голосу з питань, що входять до їх компетенції, маючи кількість голосів, що дорівнює кількості країн-членів цієї організації, які є Сторонами даної Конвенції. Такі організації втрачають право голосу, якщо їхні країни-члени реалізують самі своє право голосу, і навпаки.

Стаття 12 СЕКРЕТАРІАТ

Виконавчий секретар Європейської економічної комісії виконує такі функції:

- а) скликає та готує наради Сторін;
- б) передає Сторонам доповіді та іншу інформацію, отриману згідно з положеннями цієї Конвенції;
- в) виконує інші функції, які можуть бути визначені Сторонами.

**Стаття 13
ДОДАТКИ**

Додатки до цієї Конвенції є її невід'ємною частиною.

**Стаття 14
ПОПРАВКИ ДО КОНВЕНЦІЇ**

1. Будь-яка зі Сторін може пропонувати поправки до цієї Конвенції.

2. Текст будь-якої запропонованої поправки до цієї Конвенції подається у письмовій формі Виконавчому секретареві Європейської економічної комісії, який адресує його всім Сторонам принаймні за дев'яносто днів до початку наради Сторін, на якій пропонується прийняти цю поправку.

3. Сторони докладають всіх зусиль для досягнення згоди щодо прийняття будь-якої запропонованої поправки до цієї Конвенції шляхом консенсусу. В разі, якщо всі засоби для досягнення консенсусу вичерпані, а згоди не досягнуто, то як останній засіб для прийняття такої поправки є більшість у три чверті голосів Сторін, присутніх на нараді та які брали участь у голосуванні.

4. Депозитарій доводить до відома всіх Сторін тексти поправок до цієї Конвенції, які були прийнято згідно з пунктом 3 для ратифікації, затвердження або прийняття. Поправки до цієї Конвенції, крім поправок до додатків, набувають чинності для Сторін, які їх ратифікували, затвердили або прийняли, на дев'яностий день після отримання Депозитарієм повідомлення про їх ратифікацію, затвердження або прийняття принаймні трьома чвертями цих Сторін. Надалі стосовно будь-якої іншої Сторони поправки набувають чинності на дев'яностий день після передачі цією Стороною на зберігання документа про ратифікацію, затвердження або прийняття відповідних поправок.

5. Будь-яка зі Сторін, яка неспроможна затвердити яку-небудь поправку до додатку до цієї Конвенції, повідомляє про це Депозитарія у письмовій формі протягом дванадцяти місяців після дати отримання повідомлення про прийняття поправки. Депозитарій негайно сповіщає всі Сторони про отримання будь-якого такого повідомлення. Будь-яка зі Сторін може у будь-який час прийняти поправку, відмовившись від своєї попередньої заяви, а після передачі Депозитарієм документа про прийняття дані поправки до такого додатку набувають чинності для цієї Сторони.

6. Через дванадцять місяців після дати пересилання повідомлення Депозитарієм, як це передбачено вище пунктом 4, поправка до додатку набирає чинності для тих Сторін, які не надали повідомлення Депозитарієві відповідно до положень вищенаведеного пункту 5, за умови, що не більше однієї третини кількості Сторін надали таке повідомлення.

7. Для цілей даної Статті визначення «Сторонами, які були присутні та брали участь у голосуванні» означає Сторони, які були присутні та проголосували «за» або «проти».

**Стаття 15
КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ**

Нарада Сторін на основі консенсусу визначає альтернативні заходи неконфронтаційного, не судового і консультативного характеру для розгляду дотри-

мання положень цієї Конвенції. Ці заходи забезпечують належну участь громадськості та можуть включати можливість розгляду повідомлень від представників громадських кіл з питань, що стосуються цієї Конвенції.

Стаття 16 ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ

1. Якщо між двома або більше Сторонами виникає спір стосовно тлумачення або застосування положень даної Конвенції, вони прагнуть вирішити його шляхом переговорів або будь-яким іншим шляхом врегулювання спорів, прийнятним для конфлікуючих Сторін.

2. При підписанні, ратифікації, прийнятті, затвердженні цієї Конвенції або у разі приєднання до неї, або в будь-який інший момент після цього Сторона може адресувати Депозитарієві письмову заяву про те, що стосовно спору, який не було урегульовано згідно з положенням вищенаведеного пункту 1, вона визнає один або обидва засоби врегулювання спору обов'язковими стосовно будь-якої зі Сторін, що візьме на себе аналогічне зобов'язання з таких:

- а) передача спору до Міжнародного Суду Справедливості;
- б) арбітражне слухання відповідно до процедури, зазначеної в Додатку II.

Якщо конфлікуючі Сторони приймають обидва засоби врегулювання спору, зазначені вище у пункті 2, спір може бути передано тільки до Міжнародного Суду Справедливості, якщо тільки Сторони не домовилися про інше.

Стаття 17 ПІДПИСАННЯ

Ця Конвенція відкрита для підписання в Орхусі (Данія) 25 червня 1998 року, а потім у штаб-квартирі Організації Об'єднаних Націй у Нью-Йорку до 21 грудня 1998 року державами — членами Європейської економічної комісії, а також державами, що мають консультативний статус при Європейській економічній комісії відповідно до пунктів 8 і 11 Резолюції 36 (IV) Економічної та Соціальної Ради від 28 березня 1947 року, а також регіональними організаціями економічної інтеграції, утвореними країнами — членами Європейської економічної комісії, яким їхні країни-члени передали повноваження з питань, які регулюються цією Конвенцією, включаючи повноваження укладати договори, що стосуються даних питань.

Стаття 18 ДЕПОЗИТАРІЙ

Функції Депозитарію цієї Конвенції виконує Генеральний Секретар Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 19 РАТИФІКАЦІЯ, ПРИЙНЯТТЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТА ПРИЄДНАННЯ

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню державами та регіональними організаціями економічної інтеграції, що її підписали.

2. З 22 грудня 1998 року ця Конвенція відкрита для приєднання для держав і регіональних організацій економічної інтеграції, згаданих в Статті 17.

{Документ підготовлено у Верховній Раді України}
Організація Об'єднаних Націй
Економічна та Соціальна Рада
Європейська економічна комісія

Нарада Сторін Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості
в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються
довкілля

Четверта сесія

Кишинів, 29 червня – 1 липня 2011 року

Пункт 5 b) порядку денного
Процедури та механізми, що сприяють здійсненню Конвенції:
механізм дотримання